

ROLE TISKU PŘI UTVÁŘENÍ ČESKÉ SPORTOVNÍ OBCE

David Lukšů

Studie vznikla v rámci výzkumného záměru MSM0021620841 Rozvoj české společnosti v EU: výzvy a rizika.

Probably no other kind of journalism is so deeply connected with its concern like sports journalism and sports. Czech sporting press, like in many other European countries, rose directly from sports movement. On the other hand it was the sporting press, which had a significant impact on sport public forming. This article concerns the ways used by sport journalism to shape sporting events in Bohemia until the beginning of WWI. Besides popularization of sports branches Czech specialized sport media defended Czech sport against local and foreign opponents and it was also an active participant in sporting processes. Sports magazines served as a media authority of sporting associations and they arranged sports actions on their own. The first sports writers were also the first sportsmen and officials of sports clubs.

Keywords: Czech sporting press, sport journalism, sports magazines

Snad žádné jiné odvětví žurnalistiky není od svých prvočátků propojeno s objektem svého zájmu tak úzce jako sportovní žurnalistika se sportem. Český sportovní tisk podobně jako v dalších evropských zemích přímo vzešel ze sportovního hnutí, prvními sportovními novináři byli sami sportovci nebo sportovní funkcionáři. Na druhé straně to byl právě sportovní tisk, který měl významný vliv na utváření a ovlivňování samotné sportovní obce.

V průběhu devatenáctého století se sportovní informace stále častěji dostávaly do povědomí veřejnosti. Dřív, než se sport stal na přelomu 19. a 20. století pevnou součástí nejčetnějších evropských deníků, měl hlavní zásluhu na jeho popularizaci specializovaný tisk. První evropský sportovní časopis *Sporting Magazine* vyšel v Anglii už v roce 1792¹. Na kontinentu pak byl pravděpodobně nejstarším sportovním titulem francouzský *Le Sport*, který v roce 1854 založil Eugene Chapus.² Ve střední Evropě patří primát *Allgemeine Sportzeitung*, který začal vydávat v roce 1880 ve Vídni sportovec a novinář Victor Silberer.³ První německé sportovní listy vznikly v osmdesátých letech: *Wassersport* (1883), *Der Radfahrer* (1885).

V českých zemích se moderní sport podle anglického vzoru začal víc prosazovat zhruba od poloviny 19. století. Už v padesátých letech existovalo v Praze několik kroužků provozujících veslařství a v zimě i bruslení.⁴ Zpočátku poskytovala prvním sportovcům útočiště i tělocvičná jednota Sokol (1862), které její zakladatel Miroslav Tyrš uložil do

stanov různorodý program: „*Aby se pěstoval tělocvik společným cvičením, společnými výlety a šermováním. V téže jednotě též cvičení hasičská, zpěv, střelba do terče, plavání a plavba se pěstují.*“⁵ Po Tyršově smrti ale jeho následovníci zaujali ke sportu odmítavý postoj a dokonce proti němu brojili na stránkách časopisu *Sokol*⁶.

První český sportovní list vzešel z cyklistiky – v osmdesátých a devadesátých letech nejpůvodnějšího sportu. V lednu roku 1884 vyšlo první a pravděpodobně jediné číslo věstníku Klubu velocipedistů západních Čech *Bicyklista*. Definiční periodika naplnil až časopis *Cyklista*, který od října stejného roku začala vydávat Česká ústřední jednota velocipedistů (ČÚJV). První redaktor *Cyklisty* Emanuel J. Schmied v prvním čísle napsal: „*Česká ústřední jednota velocipedistů zvedá prapor vzájemnosti cyklistů českých a chce povznést krásný sport.*“⁷ *Cyklista* vycházel přes různé problémy s vydáváním v nepřetržité řadě až do roku 1903. Další pokusy o vydávání sportovního časopisu zdaleka neměly takovou výdrž. V roce 1893 se z původně reklamního *Odborného listu pro šicí stroje, velocipedy a příbuzné obory mechanické tvorby* vyvinul *Sportovní obzor* – první časopis, který se programově věnoval všem tehdy provozovaným sportům. Jeho nakladatel a šéfredaktor Maxmilián Švagrovský ho s největším úsilím dokázal udržet pět ročníků.⁸ Ještě kratší byl život magazínu *Sport* (1899–1900), který vydával někdejší redaktor *Cyklisty* Václav Bastl. Existenci *Sportu* ovlivněnou marným bojem s neplaticími odběrateli ukonči-

¹ Guttman, A. *Sports: The First Five Millennia*. University of Massachusetts Press, 2004, s. 180.

² Horn, P. L. *Handbook of French popular culture*. Greenwood Publishing Group, 1991, s. 273.

³ Gibbs, W. Victor Silberer war der Primus inter pares. In: *Wir Sportreporter, 100 Jahre österreichische Sportpresse*. Wien: Österreichisches Bundesverlag, 1980, s. 3.

⁴ Widimský, F. Slavnostní řeč při slavnost. jub. valné hromadě Svazu veslařů rep. Československé, 16.12. 1934. In: Richter, R. rkp. *Historie čes. lehké atletiky, Díl první Od počátků v roce 1884 do roku 1903*, Archiv MTVS, pozůstalost R. Richter, karton 13-908.

⁵ Vošáhliková, P. Jak se žilo za časů Františka Josefa I. Praha: Svoboda, 1996. s. 255.

⁶ Kožíšek, F. O sportu. *Sokol*, roč. 8, č. 5, s. 47-48.

⁷ *Cyklista*, 1884, roč. 1, č. 1, s. 1.

⁸ Petřů, K. Rukopis o dějinách tělesné výchovy a sportu. Archiv MTVS, pozůstalost R. Richter, karton 21, 11b1.

la Bastlova sebevražda, pravděpodobně důsledek jeho kritické finanční situace.⁹ K přímé návaznosti na Sport se hlásily Časovosti vydávané Bastlovým spolupracovníkem Karlem Kunzem.¹⁰ Ani ty ale nepřekročily svůj druhý ročník (1901–1903). Podle záznamů sportovního historika Přemysla Ježka vycházelo do roku 1914 v Čechách a na Moravě dalších čtyřicet sportovních titulů.¹¹ Jenom Sport a hry (1902–1914) ale vydržely déle než čtyři roky a přitom svým významem překračovaly rámec lokálních nebo úzce specializovaných tisků. V magazínu, který vzniknul z Věstníku SK Slavie, byla završena etapa ustavování českého sportovního tisku. Na něm prakticky všechny aspekty moderní sportovní žurnalistiky včetně sportovních fotografií, aktuálního zpravodajství nebo příspěvků zahraničních dopisovatelů.¹²

Komunikace

Na vývoj českého sportovního hnutí měl svůj vliv už zahraniční tisk. V době před vznikem prvních českých specializovaných tiskovin, a ještě dlouho po něm, byl totiž pro domácí sportovce důležitým zdrojem inspirace. Řada klubů a organizací cizojazyčné tituly přímo odebírala. Populární byl českému sportu příznivě nakloněný vídeňský Allgemeine Sportzeitung.¹³ Například anglický The Cyclist¹⁴ zase inspiroval cyklistické ústředí ČUJV k vydávání vlastního časopisu.¹⁵

Významnější vliv tisku ovšem přišel až s česky psanou časopiseckou produkcí. Důležitou sportovní osvětu odváděl časopis Cyklista, který vedle cyklistiky dával na svých stránkách prostor i dalším sportovním odvětvím. „Snažil se informovat o všech u nás zaváděných sportech, podporovat je s hlediska celku a jako hnutí všeho lidu, nikoliv jako pouze záležitost několika málo tehdy již existujících sportovních sdružení.“¹⁶ Až do devadesátých let 19. století, kdy začaly vznikat další sportovní tituly, zůstal Cyklista jediným česky psaným zdrojem informací o atletice, bruslařském sportu, dostizích, veslařství a dalších sportech. „Denní tisk zpočátku si nevšímal sportu vůbec, později otiskoval sportovní zprávy, jen byly-li dodány a jestliže podle názoru vydavatelstva vyhovovaly jeho obchodnímu zájmu, tj. jestliže mohly přispěti ke zvětšení počtu odběratelů.“¹⁷

Jedním z hlavních úkolů českého sportovního tisku byla ideologická i praktická obrana zájmů sportu proti jeho odpůrcům: domácím i zahraničním. Polemické konfrontace s nejrůznějšími oponenty jsou běžnou součástí obsahu dobových magazínů. „V obraně sportu, a to byl jeden z předních

a nejcennějších úkolů prvních sportovních pracovníků, se sportovní novináři naučili zamýšlet nad ideovou náplní sportu.“¹⁸ Zejména v počátcích sportu se mezi veřejností, vedle mravnostních výtek vůči sportu, objevoval také silný názor, že sport škodí zdraví. „Velociped ubíjí knihu a je pouze nástrojem vyvinutí lýtek, na sploštění mozku a na zpotvoření gracie lidského těla. Lidé doby velocipedové se zvrhnou v podivně deformované tvory s krátkým trupem, dlouhými končetinami a nahnbenými hřbety. Bude to návrat k původu lidstva, jakási darwinistická reakce!“¹⁹ Jedním z nevlivnějších hlasů odmítajících sport se stala sokolská organizace, jejíž časopis Sokol od roku 1882 uveřejnil řadu kritických materiálů proti silicimu sportovnímu hnutí.²⁰ Snad nejcitovanějším z nich je článek Františka Kožíška: „V novější době nastupuje, hlavně za příkladem Anglie, země to náruživých hráčů, namísto rozumného cvičení těla, tedy tělocviky v našem smyslu, nerozumné jeho cvičení, kteréžto jedině za účelem nese, aby jeden nad druhého v závodě vynikl, aby vítěz třeba na úkor vlastního zdraví vysazenou sázku shrábnul. Tedy marnivost na jedné, chtivost peněz na druhé straně. Toto je sport!“²¹

Zástupci sportu se však snažili podobné výpady spíše tlumit a zastávat smířlivé stanovisko. Vypovídají o tom i následující řádky ze Sportovního obzoru. „Nemá býti, není a nebude tedy sport nikdy konkurencí Sokolstvu, nýbrž bude Sokolstvu doplňkem, bude mu sestrou a bohda, že nevznikne mezi Sokolstvem a sportem rušivé řevnivosti, že naopak jednou budeme moci říci, co Sokol, to sportsman, co sportsman, to Sokol!“²²

Zvláštní kapitolou je úloha tisku v úsilí o nezávislost českého sportu na habsburské monarchii, potažmo rivalita českých a německých sportovních klubů. V německých i českých časopisech a novinách probíhala oboustranně bouřlivá výměna názorů. Takto se odrazila v paměti Miloslava Horáčka, který byl na straně SK Slavie přímým účastníkem rivality s pražským německým klubem DFC: „Praha líčena jako šovinistické – Němcům nepřátelské město, kdež Němci ať už domácí či zahraniční jsou vydáni na pospas fanatickým Čechům a na ulicích nejsou si jisti svými životy, a cíží, jmenovitě německé kluby varovány před zájezdy do Čech.“²³ Právě s podporou spřátelených novinářů se českému sportu částečně dařilo prosazovat se i na mezinárodním poli. Důkazem toho je i zmínka ve fotbalovém almanachu z roku 1907: „Česká žurnalistika má nepopíratelné zásluhy o vněj-

⁹ Radikální listy, 17. 8. 1900, r. 7, č. 227, s. 4-5.

¹⁰ Cyklista, 30. 11. 1900, r. 17, č. 11, s. 138.

¹¹ Ježek, P. České sportovní časopisy vydávané od jejich počátků až do roku 1918. Praha: Panorama, 1965, s. 161.

¹² Lukšů, D. Rigorózní práce Sport na stránkách novin a specializovaných časopisů v prvním desetiletí 20. století - zrod moderní žurnalistiky. Praha: FSV UK, 2007, s. 77.

¹³ Richter, R. Rukopis Dějiny AC Sparty. Archiv MTVS, pozůstalost R. Richter, karton 15: 7g1, nestránkováno.

¹⁴ Brake, L. Demoor, M. Dictionary of Nineteenth-Century Journalism In Great Britain and Ireland. London: Academia Press and The British Library, 2009, s. 156.

¹⁵ Kössl, J. Krátký, F. Marek, J. Dějiny tělesné kultury II. Praha: Olympia, 1986, s. 71.

¹⁶ Richter, R. Poznámky k postavám českého sportu. Archiv MTVS, pozůstalost R. Richter, karton A20.

¹⁷ Richter, R. Rukopis Historie čes. Lehké atletiky Díl první Od počátků v roce 1884 do roku 1903, karton 13.

¹⁸ Heinz, V. Přednáška v kurzu sportovních novinářů v Třeboni ze dne 18.7.1946. Archiv MTVS, pozůstalost V. Heinz, karton 9 - 5f.

¹⁹ Novinový výstřížek. Zlatá Praha, 1. 4. 1898. Archiv MTVS, pozůstalost A. Vondřich, karton 2, 5.

²⁰ Ninger, M. Koliš, J. Český sport 1862-1914. Kladno: Nezávislý novinář, 2003, s. 25

²¹ Kožíšek, F. O sportu. Sokol, r. 8, č. 5, s. 47-48.

²² Sportovní obzor, 10. 4. 1894, r. 2.

²³ Horáček, M. Strojopis článku Postavení sport. Čech na mezinárodním fóru. Archiv MTVS, pozůstalost P. Ježek. nezpracováno.

První profesionální český sportovní novinář Vilém Henry Heinz jako kormidelník veslařské čtyřky VK Blesk.

ší úspěchy Č.S.F., pokud tento repraesentován byl mužstvy fotbalovými ve 4 zápasech letošního roku.“²⁴

Snaha rakouských sportovních struktur o potlačení samostatnosti českého sportu však také sklízela dílčí úspěchy na poli mezinárodní sportovní politiky. Rakouské ústředí například zamezilo českému členství v mezinárodní veslařské federaci²⁵ a na nátlak Rakouského fotbalového svazu a DFC byli zase Češi v roce 1908 vyloučeni z fotbalové federace FIFA.²⁶

Česká strana cítila, že potřebuje kanály, kterými by šířila do zahraničí vlastní verzi sporů s německy mluvící opozicí. Určité možnosti spočívaly ve sportovní diplomacii a v kontaktech na zahraniční média. Na stránkách domácího tisku byly navíc uveřejňovány články v cizích jazycích, které měly vysvětlovat český pohled. Časopis Sport a hry takovou rubriku publikoval pod názvem Sport in Bohemia. Vrcholem této snahy bylo pak v roce 1911 vydání časopisu určeného výhradně zahraničním čtenářům: České sportovní korespondence. Ambiciózní titul, za kterým stál šéfredaktor Sportu a her Josef Václav Kaufman společně s redaktorem Národní politiky Stanislavem Prácheňským, měl „nahradit nedostatek informací o českém sportu v německém a jiném tisku, popřípadě paralyzovat způsob informování nám nepřiznivý“.²⁷ Zřejmě ale vyšlo jen jedno číslo.

Organizace

V počátcích utváření české sportovní žurnalistiky a českého sportu nebyl tisk jen pasivním účastníkem sportovních

dějů, ale často do nich i aktivně vstupoval. Média jako tiskové orgány klubů a svazů nejen o sportu informovala, ale také se přímo podílela na jeho organizaci. Sportovní redaktoři působili jako činní sportovci a funkcionáři, a v některých případech tisk dokonce sám sportovní akce pořádal.

První velký český sportovní titul Cyklista nevydával jako většinu ostatních evropských sportovních magazínů soukromý vydavatel, ale přímo sportovní organizace: „Práce jednoty v té době byla rozdělena tak, že byl utvořen časopisecký odbor, kartografický, odbor pro stálé závodní dráhy a odbor zábavní.“²⁸ ČÚJV dbala na to, aby všichni její členové časopis odebírali. Taková praxe přinášela lepší finanční zajištění periodika. Navíc dávala cyklistickému ústředí možnost přímo oslovovat svoje členy, což ostatně naznačoval i slogan z prvního čísla Cyklisty: „Bud'te svorní, rozštěpení vám škodí.“²⁹

Model sportovního časopisu jako tiskového orgánu sportovních sdružení přejala po Cyklistovi v různých obměnách další periodika. Sportovní obzor začal seznam svých spřátelených klubů uveřejňovat hned pod titulem na první straně listu a ve svém obsahu dával prostor jejich zprávám. Kunzovy Časovosti hledaly v roli klubového orgánu především klíč k finančnímu zajištění listu stálými předplatiteli z řad spolupracujících klubů. „Kluby tyto předplatily veškeré členy své a odvádějí za ně ulevené předplatné přímo, které garantují.“³⁰ První číslo Časovostí bylo zastřešeno pěti organizacemi. V průběhu své existence pak časopis získal až 26 podporovatelů z řad různých spolků a klubů.³¹

²⁴ Fotbalový almanach 1905-6, vydáno péčí ČSF, tisk. J. Rokyta Praha, leden 1907, s. 38

²⁵ Widimský, F. Slavnostní řeč při slavnost. jub. valné hromadě Svazu veslařů rep. Československé, 16.12. 1934. In: Richter, R. rkp. Historie čes. lehké atletiky, Díl první Od počátků v roce 1884 do roku 1903, Archiv MTVS, pozůstalost R. Richter, karton 13-908.

²⁶ Horáček, M. Strojopis článku Postavení sport. Čech na mezinárodním fóru. Archiv MTVS, pozůstalost P. Ježek. nezpracováno.

²⁷ Sport a hry. 1911, č. 36, s. 3.

²⁸ Cyklista, 1.2. 1938, r. 19, č. 1, s. 1.

²⁹ Cyklista, 15.10. 1884, r. 1, č. 1, s. 1.

³⁰ Časovosti. 7. 3. 1901, r. 1, č. 1, s. 2.

³¹ Ježek, P. České sportovní časopisy vydávané od jejich počátků až do roku 1918. Praha: Panorama, 1965, s. 148.

Dnes 10 stran a 3 vyobrazení.

SPORT A HRY

1 číslo.

Věsportovní ilustrovaný týdeník
s anglickou částí
= SPORT IN BOHEMIA. =

Cena
haléřů 10

Oficiální orgán 80 sdružení.

Účet pošt. spořitelny
800.841.

Redakce a administrace, Král. Vinohrady, 1217 - Budešská ul. - 42.

Účet pošt. spořitelny
800.841.

Ročník III. 1904.

Vychází ve středu.

V Praze, dne 10. února.

3. ročník Sportu a Her.

Dnešním číslem *Sport a Hry* nastupují 3. ročník. Před založením časopisu jsme vypracovali a v „Prospektu časopisu *Sport a Hry*“ uložili svůj program. Máme dnes za sebou dvě léta práce, jež jest uložena v 107 číslech našeho listu; práce tato, každé číslo *Sportu a Her*, každý podnik jejich od turnaje ve prospěch Nár. Jednoty Pošumavské až do hokejových zápasů jsou splátkou na sliby dané české veřejnosti sportovní našim programem.

Práci svou konáme jako sport; jako naši výkonní sportovci jsou hnáni vpřed touhou vyrovnati se a možno-li předčiti své druhy jiných národů, tak my si přejeme, aby *Sport a Hry* se vyrovnaly, ne-li předčily cizí časopisy sportovní. Totéž přísné měřítko, jež klademe na výkony našich sportovců, klademe i na práci svou.

Dnes po dvou letech vidíme, že na programu svém nemusíme ničeho měniti; naše svědomí, překotem rostoucí kruh našich přátel, řada našich úspěchů, ochotné oceňování naší práce jsou nám důkazem, že jdeme správnou cestou za svým heslem „sloužit českému sportu“.

Více na nás nikdo žádati nesmí a méně konati nebudeme.

Vydavatelstvo Redakce
Sportu a Her.

Kasselský sjezd a hlasy listů.

Berliner Tagblatt věnuje kasselskému sjezdu delší článek. Zajímavo jest usnesení vypraviti k Olympijským hrám do St. Louis 1904 fotbalové mužstvo. Německý „Olympijský výbor“ má k dispozici od

spielvereine na zrušení bojkottu Čechů do sjezdu 1905. Berlínští neměli mnoho vyhlídek, že prorazí se svým návrhem; vždyť již v Hamburku si museli nechat libit odmítnuti. Než obraz se zatím změnil,

Ze závodů ve Vysokém. Start k mistrovství.

vlády 26.000 Mk, z nichž 5000 Mk chce dáti k dispozici footballu. Komitě sestávající z pp. Heineken-Berlin, Orbanowski-Berlin a Raydt-Lipsko připojeno k říšskému Olympijskému výboru jako zástupce footballu. — „Nejdůležitější bod jednání tvořil návrh Verband Berliner Ball-

rynsko-westfálský svazek, který teprve přistoupil, podporoval návrh Berlínských a konečně jej i musel podporovati, neboť k němu náležející Bonner Fussballverein vstoupil již častěji (jen jednou, pozna. redakce) s Čechy v sportovní zápas; také Hambursko-Altonský svazek se vy-

==== Zubní lékař Dr. Alfred Baštýř, Praha, Příkopy 30. proti Prašné bráně. ====

První číslo druhého ročníku časopisu *Sport a hry* obsahovalo anglicky psanou část určenou pro zahraničního čtenáře.

SPORTOVNÍ OBZOR

Časopis, věnovaný zájmům všeho sportu v zemičtí koruny České.

Sportovní Obzor — Revue de Sport — Sportliche Rundschau — The Sporting Review — jest oficiálním orgánem těchto sport. sdružení: Mezin. komitét her Olympických v Paříži — Česká Aeronaut. Společnost v Praze — Český klub Sportovní v Praze — Český Lawn-Tennis-Club Praha — Český Sculling-Cercle — Český Yacht-klub — Ústř. jednota vesl. z Čech — Jednoty Českých Střelců — I. Veslařský klub „Blask“ v Praze — I. Česk. Vesl. Kl. New-York — Závodní družstvo „Trojlistek“.

OBORY: Anglické hry (Cricket, Croquet, Hockey, Lawn-Tennis) — Atletika (Běh, Kopání, Siláctví, Zápas) — Cyklistika (Povšáchná, Touristika, závody, Hlídky obchodní a technická) — Dobrodružství (Cestovní, Lovecká, Sportovní) — Hry domácí — Rybolov (Udíecmi, sítěmi, námořní) — Šerm — Střelba — Vodní Sport (Plachtění, Plování, Veslařství) — Vzduchoplavba — Zimní Sport (Bruslení, Lyže).

Vychází vždy 1. dne v měsíci.

PŘEDPLATNÉ:

Na celý rok	zl. 2.—
na půl roku	„ 1.10
na čtvrt roku	„ —60
Jednotlivé číslo	„ —20

INSERÁTY:

Celá stránka	zl. 20.—
Půl stránky	„ 12.—
Čtvrt stránky	„ 7.—
Malé inseráty	1.50

→ Při opakování sleva. ←

REDAKTORI:

Reisserer Karel.
Rössler Jos. L.
Rössler Karel.
Schnepf Ferd. K.

Za redakci zodpovědný:
Maximilián Švagrovský.

Redakce i administrace
v Praze, Ferdinandova třída 25.

Majitel a nakladatel:
MAXIMILIÁN ŠVAGROVSKÝ P. P.

Tiskem Adolfa Wismara v Praze.

Loni bilance listu toho byla nepříznivá a proto ve vydávání jeho nastala přestávka.

Letos předplatné zase velice slabě se schází.

Je možno, že by se v Čechách, jež v oboru každého sportu tak znamenitě vynikaly a dosud vynikají, neudržel jediný všesportovní časopis?

My užítku listem tím nevyhledáváme, my sami však nemůžeme udržení jeho přinášeti nekonečné oběti.

Co na nás je, přičiňujeme se ze všech sil, bychom interesenty uspokojili, a jest jen na veřejnosti, by nás v činnosti naší dostatečně podporovala hojným abonováním tohoto časopisu.

Bohdá, nezahanbí se 7 millionů Čechoslovanů před polovicí toliko Poláků, ještě méně Chorvaty a před číselně slabšími Maďary, a dovedou udržeti aspoň jeden svůj list všesportovní.

My pevně v to doufáme a jak poroste přízeň k listu, tak bude se list zdokonalovati, aby čeští sportovní na *Sportovní Obzor* svůj mohli býti hrdí.

Redakce.

Sportsmeni čeští!

ovolte, abychom vám připomenuli, že v Rakousku žije 7,140.000 Čechoslovanů, jak konstatováno bylo posledním sčítáním lidu, při kterém se nám nenadržovalo.

Pro těchto 7,140.000 Čechoslovanů vydává se v Čechách jeden cyklistický sportovní list, v 600 výtiscích, který jen jako z milosti také trochu pozornosti věnuje sportům jiným a jen tím se udržuje, že jest orgánem „Ústřední jednoty“, která veškeré své příjmy na něj vynakládá.

V Rakousku žije 2,948.000 Srbů a Chorvatů, kteří si vydrží jen jeden ale více listů sportu věnovaných.

Poláků je 3,225.000 a i jejich listy sportovní dobře prosperují. Maďarů je 6,543.000 a ti vydrží si více důkladných sportovních časopisů.

Němců je 10,170.000 a ti vydrží si sportovní denník, několik obrovských a celou řadu, snad tučet, snad i více pěkných sportovních týdenků.

Jediným českým všesportovním časopisem jest „Sportovní Obzor“, vycházející jednou měsíčně při nepatrném předplatném na celý rok zl. 2.—, na 1/2 roku zl. 1.10, na 1/4 roku 60 kr.

Většina tehdejších sportovních dopisovatelů se zároveň angažovala také jako sportovci nebo funkcionáři. Při zkoumání dobových textů zejména z 80. a 90. let 19. století je proto třeba brát v úvahu vysokou míru provázanosti sportu a tisku. „*Nestranní sportovní referenti tehdy prostě neexistovali. Autory zpráv o sportovních podnicích bývali intereso- vaní sportovní činovníci, v mnohých případech pak samotní závodníci, kteří bývali někdy závodníky, časoměřiči, rozhodčími i zpravodaji v jedné osobě.*“³²

Pro Sportovní obzor psal například o veslování a lyžování propagátor obou sportů Josef Rössler Ořovský³³, o atletice pro něj a také pro Bastlův Sport informoval jeden z prvních českých atletů Oskar John Lažňovský.³⁴ Redaktor Národních listů a Časovostí Karel Reisner byl mistrem Čech ve vytrvalostních bězích.³⁵ Dlouholetý křídelní útočník týmu Slavie Praha Karel Hammer zase působil jako fotbalový dopisovatel Sportovního obzoru i Sportu a her.³⁶ I první profesionální sportovní novinář Vilém Henry Heinz měl zkušenosti veslařského kormidelníka a především funkcionáře (mimo jiné byl v roce 1903 i předsedou ČSF).³⁷

I díky složení svých redakcí neváhaly časopisy vybízet veřejnost ke sportovní činnosti nebo ji i samy pořádat. Sportovní obzor byl pod vedením roudnického rodáka a dobrodruha Maxmiliána Švagrovského, jedním z prvních, kdo své čtenáře přímo nabádal ke sportovním aktivitám. Už v roce 1894 vytrvale přemlouval české vyznavače kopané k veřejnému měření sil: „*Záhodno by bylo, by čeští hráči míče kopaného, kteří v Praze roztráštěně dosud hráli neb bez účastenství na veřejných matchích cvičí, takovýto veřejný match*

smluvili. Královská louka se k tomu výtečně hodí. Snad Český Athletic Club roudnický dá pražským hráčům míče kopaného podnět ku matchi, který jedině by mohl zvětšiti oblibu pro tento zdravý sport v českých kruzích. Přihlášky ku matchům necht' podávají se v redakci, která matche ráda zprostředkuje.“³⁸ Švagrovský, který ve svém obchodě prodával mimo jiné také vybavení na kopanou, byl k agitaci motivován vlastním podnikáním, jeho přínos k rozvoji tohoto sportu je však nezpochybnitelný. Fotbalisty vábil k zápasové aktivitě i prostřednictvím hmotné podpory. „*Slibujeme dáti ke hře školní cenu, uvidíme-li, že řádného matche závodního schopni jsou.*“³⁹

Sportovní obzor nebyl ve své snaze vystupovat jako aktivní prvek sportovního dění osamocen. Jeho tématický nástupce časopis Sport, zorganizoval vlivem svého šéfredaktora Václava Bastla benefiční představení na podporu účasti českých sportovců na olympijských hrách v Paříži 1902.⁴⁰ Celá akce však zkrachovala poté, co ji navštívil jen zlomek očekávaného publika a finanční neúspěch nakonec přispěl k tomu, že si její organizátor Václav Bastl dobrovolně vzal život.

Jestliže Sportovní obzor a Sport naznačily organizační možnosti tisku, pak je magazín Sport a hry plně rozvinul. Časopis vedený svým šéfredaktorem Josefem Václavem Kaufmanem a redaktorem Vilémem Henrym Heinzem sportovní podniky organizoval zcela programově. Nejvýznamnějšími akcemi, které Sport a hry vedle jednorázových akcí pořádaly, byl pravidelný atletický Memoriál Karlínského nebo vůbec první organizovaná hokejová soutěž v Čechách: O Pohár Sportu a her pro lední hokej.⁴¹

³² Richter, R. Rukopis Historie čes. Lehké atletiky, Díl první Od počátků v roce 1884 do roku 1903. Archiv MTVS, pozůstalost R. Richter, karton 13.

³³ Pacina, V. Sport v království Českém. Praha: Panorama, 1983, s. 184.

³⁴ Oskar John Lažňovský. Sportovní obzor. 20. 9. 1895, r. 3, č. 18.

³⁵ Jirka, J. Kdo byl kdo v české atletice. 2. vydání. Praha: Olympia, 2004, s. 148.

³⁶ Výstřížek nekrologu Karla Hammera. Archiv MTVS, pozůstalost Mi. Švagrovský, karton 7, III k.

³⁷ Petřů, K. Dějiny čes. kopané. Praha: A. Pokorný, 1946, s. 218.

³⁸ Laufer, J. Rukopis knihy Padesát let v našem sportu. Archiv MTVS, pozůstalost J. Laufer, karton 3 - 5a -111- 120.

³⁹ Sportovní obzor, 20.9. 1895, r. 3, č. 18.

⁴⁰ Nekrolog V. Bastla. Sport, 22. srpna 1900, č. 33, s. 2.

⁴¹ Prácheňský, S. Národní politika, 28. 8. 1911, č. 237, s. 5.